

ÖZET/ABSTRACT

Kırsal alanlar sahip oldukları doğal/fiziksel ve kültürel özellikleriyle, kentleşme baskısı altında olan önemli kaynaklardır. Kentleşme hızla devam ederken kırsal alanlar, kırsallık özelliklerini koruyabilmeli ve kır-kent ilişkisi içinde özgün kırsal peyzaj kimlikleriyle var olabilmelidir. Yasal-yönetimsel boyutta yapılan değişiklikler, kentlere göç verilmesine sebep olan eksik uygulamalar ve yoğun kentleşmeden kaçan yerli turistlerin oluşturduğu baskılar nedeniyle, bu yerleşimler ve kırsal kimlik tehdit altındadır. Bu araştırmada; turizm potansiyeli olan ve kırsallık özelliğini koruyan bir yerleşim esas alınarak, tehdit altında olan kırsal kimliği korumaya yönelik bir model oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda; Ankara İli'ne bağlı Nallıhan İlçesi-Beydili Mahallesi (Köyü) çalışma alanı olarak seçilmiştir. Nallıhan İlçesi, özgün kırsal kimliği ile kültürel yapısını korumayı başarmış ve turizm potansiyeli bakımından zengin bir yerdir. İlçe merkezine 40 km. uzaklıkta olan Beydili Mahallesi de, sahip olduğu doğal/fiziksel ve kültürel değerlerinin yanı sıra turizm olanakları ve geleneksel kültürlerine bağlılıklarıyla İlçe'nin diğer mahallelerinden farklılaşarak öne çıkmıştır. Bu kapsamda Beydili Mahallesi'nin kültürel yapısını, sorunlarını ve mevcut turizm potansiyelini doğal ve kültürel peyzaj bileşenlerinin analiz edilmesiyle ortaya koymak hedeflenmiştir. Bu bileşenlerle kırsal peyzaj kimliği ilişkisi kurularak, kırsal alanlarda sürdürülebilirliğin sağlanması için, alanın mevcut turizm potansiyeli çerçevesinde çalışmalar yapılmıştır. Bu doğrultuda çalışma genel olarak; veri toplama, analiz, sürdürülebilirlik göstergelerinin ve alt ölçütlerin belirlenmesi ile değerlendirme ve sonuçlar olmak üzere 4 aşamada gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, kültürel peyzaj bileşenleri gruplandırılmıştır. Literatür, arazi, anket, Hızlı Kırsal Değerlendirme ve Zihin Haritası Değerlendirme çalışmaları ile alan analizleri yapılmıştır. Alandaki mevcut turizm potansiyeline göre turizm çeşitleri belirlenerek alan; Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler Analizi aracılığıyla değerlendirilmiştir. Sürdürülebilirlik göstergeleri ile alt ölçütleri 3 temel boyutuyla belirlenmiş ve puanlanmıştır. Buna göre hesaplamalar yapılmıştır. Göstergeler ve alt ölçütleri, öncelikle Beydili Mahallesi'nin mevcut durumuna göre değerlendirilerek puanlanmıştır. Daha sonra, alandaki turizm potansiyeline göre belirlenmiş turizm çeşitleri – gastronomi turizmi, kültür turizmi, doğa turizmi, yayla turizmi ve inanç turizmi – göz önünde bulundurularak uzmanlar tarafından puanlanmıştır. Alanın mevcut durumu değerlendirilirken göstergeler ve alt ölçütleri, 1 (var) ve 0 (yok) şeklinde puanlanmıştır. Uzmanların göstergeleri puanlamasına bağlı olarak her bir turizm çeşidi için ayrı ayrı hesaplamalar yapılmış ve en yüksek puanı alan yayla turizmi (39 puan) olmuştur. Toplam puanların birbirine yakın çıkması, alandaki turizm potansiyelinin çeşitliliğinin değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Sonuç olarak; alanda kırsal peyzaj kimliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için yapılacak çalışmalarda, yayla turizmüne yönelik uygulamaların desteklenmesi için tüm turizm çeşitlerine yönelik önerilerde bulunulmuştur. Tüm çalışmalar sonucu, model sınıflamasından "Sembolik Model" türüne uygun olarak çalışmanın aşamalarını ve bu aşamalar arasında kurulan bağlantıyı içeren "Kırsal Kimlik Koruma Modeli" oluşturulmuştur. Üretilen plan kararlarının, doğal ve kültürel değerlerin birlikte ele alınarak irdelenmesi esasına göre oluşturulması ve kültürel koruma temelinde yürütülmesi gerektiği unutulmamalıdır. Bu çalışmayla oluşturulmuş Kırsal Kimlik Koruma Modeli'nin; benzer alanlarda yapılacak çalışmalarda göz önünde bulundurulduğu takdirde, kırsal alanların sürdürülebilirliğine ve kalkınarak gelişmesine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Rural areas are important sources under the pressure of urbanization with their natural/physical and cultural characteristics. As urbanization continues rapidly, rural areas should be able to maintain their rurality characteristics and be able to exist in their rural-urban relation with their original rural landscape identities. These settlements and rural identity are under threat because of the changes made at the legal-administrative level, the lack of practices leading to immigration to the cities, and the pressures of local tourists fleeing from intense urbanization. In this study; it is aimed to create a model to protect the threatened rural identity based on a settlement that has tourism potential and maintains its rural character. For this purpose; Nallıhan District-Beydili Quarter (formerly Village) of Ankara Province has been selected as study area. Nallıhan District has preserved its cultural structure with its original rural identity and is a place rich in terms of tourism potential. Furthermore, Beydili Quarter, which is 40 km. away from the District center, has distinguished itself from other quarters due to its natural/physical and cultural values, as well as its tourism facilities and its adherence to traditional cultures. In this context, it is aimed to reveal the cultural structure, problems and existing tourism potential of Beydili Quarter by analyzing the natural and cultural landscape components. Studies have been carried out on existing tourism potential of the area by establishing a rural landscape identity relationship with these components in order to ensure sustainability in rural areas. In this line, the study has been carried out in 4 phases in general: data collection, analysis, determination of sustainability indicators and sub-criteria, and evaluation and results. Firstly, cultural landscape components have been grouped. Field analysis have been conducted with literature, field survey, questionnaire, Rapid Rural Appraisal and Mind Map Evaluation studies. According to the existing tourism potential in the area, determining the types of tourism, area have been conducted through Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats Analysis. Sustainability indicators and sub-criteria were determined and have been scored by 3 main dimensions. Accordingly, calculations have been made. Indicators and sub-criteria have been scored primarily according to the current status of the Beydili Quarter. Later, tourism types that are determined according to the tourism potential of the area – gastronomic tourism, cultural tourism, nature tourism, highland tourism and religious tourism – have been scored by experts accordingly. When the current status of the field is evaluated, the indicators and sub-criteria are scored as 1 (exists) and 0 (non-exists). Depending on the scoring of the experts' scores, each type of tourism has been calculated separately and the highest score is highland tourism (39 points). The fact that the total scores are close to each other proved that the diversity of the tourism potential in the area should be utilized. As a result; suggestions have been made for all types of tourism in order to support the practices for highland tourism in studies on providing the sustainability of rural landscape identity in the field. As a result of all study, in accordance with the "Symbolic Model" from the model classification, "Rural Identity Protection Model" which includes the phases of the study and the link between these phases has been set. It should not be forgotten that the plan decisions to be made should be based on consideration of natural and cultural values together and should be carried out on the basis of cultural protection. Rural Identity Protection Model that is set with this study is thought to contribute to the sustainability and development of rural areas if they are considered in the studies to be done in similar areas.